

Rickul/Nuckö Hembygdsförenings Medlemsblad

Nr 1 Mars 2022 Årgång 30

Nucködagarna 1990.

Rickul/Nuckö Hembygdsförening

Adress Rickul/Nuckö Hembygdsförening
c/o Svea Johansson, Sundsvik 32,
155 91 NYKVARN

Organisationsnummer 802016-5232

PlusGiro 55 68 81 - 1

IBAN: SE34 9500 0099 6034 0556 8811

BIC: NDEASESS

E-post info@rnhf.se

Hemsida www.rnhf.se

Uppgifter för medlemsinloggning:

Användarnamn: **medlem**

Lösenord: **rnhf2008**

Föreningen finns även på Facebook

Ansvarig utgivare Ingegerd Lindström

Redaktör Hans Ekman e-post haek@telia.com

Redaktionsråd Martin Wiberg, Göte Brunberg
och Ingegerd Lindström

Tryckt av Larsson Offsettryck, Linköping

Medlemsavgift 200:-, ungdomsmedlem (t.o.m.
25 år) 50:-

Annonsspriser 1/1 sida 1200:-, 1/2 sida 700:-,
1/4 sida 500:-, 1/8 sida 250:-

Nästa manusstopp den 15 maj 2022

Styrelse

Ordförande

Ingegerd Lindström (Höbring), Levins gränd 3,
644 32 TORSHÄLLA, tfn 070-735 53 12,
e-post kokkas48@gmail.com

Sekreterare

Svea Johansson (Ölbäck), Sundsvik 32,
155 91 NYKVARN, tfn 08-552 463 91,
e-post to.svea.j@gmail.com

Kassör

Anneli Blomberg (Höbring), Skogsfruvägen 57,
762 61 RIMBO, tfn 073-684 34 62,
e-post anneli.rimbo@telia.com

Ordinarie ledamöter

Carl-Axel Adelman (Rosta), Hästmossevägen 8,
147 71 GRÖDINGE, tfn 070-696 06 32,
e-post carl.adelman@telia.com

Jan Stussare (Norrby), Stråkvägen 4,
184 51 ÖSTERSKÄR, tfn 070-791 81 63,
e-post jan.stussare@gmail.com

Mats Bruce (Ölbäck), Hedemora, Olstorp,
635 37 ÄRLA, tfn 070-831 92 42,
e-post mats.bruce@emateq.se

Kaisa Wikström (Ölbäck), Rökerigränd 9, 3 tr,
172 70 SUNDBYBERG, tfn 073-049 20 49,
e-post kaisa.wikstrom48@hotmail.com

Suppleanter

Lis Callenmark (Ölbäck/Spithamn) Terrängvägen 89,
129 48 HÄGERSTEN, tfn 070-854 92 92,
e-post lis.callenmark@hotmail.com

Ingemar Uussaar (Ölbäck), Åkervägen 6,
194 47 UPPLANDS VÄSBY, tfn 08-590 887 27,
e-post ingemaruussaar@outlook.com

Föreningens ändamål

(citrat ur stadgarna paragraf 2)

"Rickul/Nuckö Hembygdsförening är en kultur-
förening för dem som har sina rötter i Rickul/
Nucköområdet i Estland, eller av andra orsaker
känner ett intresse för området och dess historia.

Föreningen skall

- värna om och levandegöra det estlands-
svenska kulturarvet från Estland och Sverige,
både i bevarandet av historien, i nuet och i
framtiden;
- vara kontaktorgan för Rickul/Nucköborna i
Sverige, samt informationsorgan i Sverige
och Estland;
- överföra till våra yngre de traditioner vi själva
mottagit och bevarat, samt idka annan här-
med förenlig verksamhet;
- bevara och förvalta föreningens fasta egen-
dom."

Innehåll

Ordföranden har ordet	3
Nyheter från Lääne-Nigula och Nuckö	4
Nucködagarna 2022	5
Medlemsrabatter	5
Nyheter från Estland	6
Inbetalning av markskatten	7
Minnen från tidiga resor till det fria Estland	8-9
En estlandssvensk i tyska	
koncentrationsläger	10-13
Västra Kustens Skogsägare	14
Val till Kulturförvaltningen	15

Ordföranden har ordet

Ingegerd Lindström

Kära vänner!

Nu närmar sig åter våren och längtan till Estland börjar göra sig påmind. De sista två åren har varit jobbiga. Många har inte varit där sedan pandemin bröt ut och nu när den äntligen verkar plana ut så vill man komma över så snart som möjligt.

Ja, man ska kanske inte säga för mycket för detta virus verkar ha hur många skepnader som helst. Men vi måste i alla fall hoppas på bättring. Tyvärr ser smittan ut att vara väldigt hög fortfarande i Estland. Tidningarna rapporterar varje dag om nya sjukhusfall och döda. Men just nu är det februari och innan tidningen hinner ut till er alla kanske siffrorna har sjunkit något. Man spår ju att kurvan kommer att gå lika snabbt ner som den steg uppåt.

Hemvändervecka

Vi räknar med att kunna fira en traditionell Hemvändervecka detta år. Vi vågar inte utlova någon resa men vill ändå försöka ge er medlemmar en möjlighet att träffas under gemyntliga former.

Som ni kan läsa om inne i tidningen så sammanfaller flera aktiviteter den första helgen i Hemvänderveckan. Dels blir det en cafédag som föreningen kommer att delta i på Mickogården, dels har man för första gången sedan 1990 beslutat att ta upp traditionen med Nuckodagar. Dessa dagar sammanfaller också med cafédagen och Hemvänderveckans första dag och vi kommer att delta i alla evenemang.

Flera av dem kommer att ske på just Mickogården. Det är mycket positivt tycker jag, eftersom vi då får möjlighet att möta lokalbefolkningen, och vi får tillfälle att informera om både estlandssvenskarna och vår förening.

Det är också glädjande att man från lokalbefolkningens håll tycker att det är viktigt att lyfta fram den

estlandssvenska kulturen och dess betydelse för området. Det visar att estlandssvenskarnas historia lever i Nucköområdet och det är bra!

Vi kommer detta år att ha vår strandfest på måndagen istället och vi hoppas att alla som brukar komma på lördagen också kommer då.

Eftersom det kommer att behövas många som hjälper till, speciellt på lördagen, hoppas jag att fler än styrelsen är villiga att hjälpa till på Mickogården under cafédag/Nucködag. Hör gärna av dig till styrelsen på info@rnhf.se om du kan tänka dig att ställa upp! Ju fler vi blir som kan jobba, desto kortare tid måste var och en avvara.

Årsmöte

I år tänkte vi ha vårt årsmöte fysiskt och jag hoppas verkligen det går att genomföra. Att få träffas öga mot öga är väl något vi alla har längtat efter under dessa två år. Jag hoppas vi ses den 9 april på Rågsveds Folkets hus!

Mickogården

Som jag rapporterat tidigare så pågår arbete på Mickogården med att ge dusch/toalettrummet ett nytt fräscht utseende. Arbetet kommer att pågå under påsken och vi hoppas detta ska vara klart före sommaren.

Vi ska också sätta upp skyltarna över byarna och vi har även låtit göra en mindre informationsskylt som sammanfattar både gårdens och föreningens historia.

För att tydliggöra vad de olika husen heter så har vi också beställt skyltar som ska sitta på varje hus

med dess namn. Det är en man i trakten som tillverkar dessa skyltar åt oss.

Som ni förstår finns det mycket att göra på gården. Men det är ett roligt arbete och så småningom kommer vår hembygdsgård att bli jättefin!

Årets Mats Ekman-stipendiater

Det har gått ett antal år nu när vi inte gett ut något Mats Ekmanstipendium, men nu är det dags. I år har styrelsen beslutat att ge ut två stipendier.

Det ena stipendiet går till Sofia Joons, en musiker som under många år tagit fram den estlandssvenska musikskatten. Allt från Mats Ekmans dikter till gamla koraler. Hon har på många sätt bidragit till att föra ut den estlandssvenska kulturen till allmänheten och har på så sätt gjort sig väl förtjänt av detta stipendium.

Det andra stipendiet går till Jorma Friberg på Aibolands museum. Han har under många år ägnat sig åt att bygga båtar med anknytning till svenskarna och att bevara den estlandssvenska båttraditionen. Hans arbete med att renovera gamla svenska båtar och bygga nya kopior av olika svenskbåtar gör att han är en värdig mottagare av Mats Ekmans stipendium.

Till sist!

Jag hoppas vi ses på årsmötet och även i Estland i sommar!

Biluthyrning i Tallinn med service på svenska

Dygnspriser från 32 euro (med obegränsad körsträcka).

För bokning eller frågor, hör av er till Matti, Autopluss OÜ,
tfn +372 56 566 390, eller e-post myo@hot.ee

Hemsida autopluss.onepagefree.com.

Nyheter från Lääne-Nigula och Nuckö

Göte Brunberg

Befolkningsutvecklingen

Trenden med en ständigt minskande befolkning i Läänemaa fortsatte även under 2021. Invånarantalet var vid årets slut 20 441 personer, en minskning under året med 120 personer.

I Lääne-Nigula kommun minskade invånarantalet med 37 personer, från 7 157 till 7 120. Tabellen nedan visar invånarantalet per by i Nuckö delkommun den 1 januari 2021 och 2022 och förändringen under 2021. Delkommunens invånarantal har under året ökat med tre personer.

Ny kommundirektör i Lääne-Nigula

Vid Lääne-Nigula kommunfullmäktiges sammanträde den 22 december valdes musikern, affärsmannen och politikern Aivar Riisalu till ny kommundirektör. Han fick 20 röster mot fem för motkandidaten Merle Mäesalu.

By	2021	2022	+/-
Bergsby	12	14	+2
Birkas	187	187	0
Derhamn	22	23	+1
Dirslätt	16	21	+5
Enby	25	25	0
Gambyn	16	15	-1
Gutanäs	16	16	0
Harga	43	41	-2
Hosby	26	26	0
Höbring	8	8	0
Klottorp	14	13	-1
Lyckholm	19	19	0
Odensholm	5	6	+1
Pasklep	99	97	-2
Persäker	28	31	+3
Rickul	24	24	0
Roslep	26	32	+6
Skätanäs	32	32	0
Spithamn	18	20	+2
Sutlep	117	105	-12
Tällnäs	10	10	0
Ölbäck	34	36	+2
Österby	60	59	-1
Totalt	857	860	+3

Invånarantalet i byarna i Nuckö delkommun 2021 och 2022.

Riisalu är född 1961 i Kullamaa i Lääne-Nigula. Han var medlem i den kända estniska popmusikgruppen Meie Mees ("Vår man"), som sex år i rad (2002-2007) fick utmärkelsen som årets bästa grupp.

Som politiker har han hoppat mellan flera partier, men är nu medlem i Keskerakond ("Centerpartiet"). Under åren 2017-2021 var han vice borgmästare i Tallinn. Han har också under åren 2007-2015 suttit i Estlands riksdag.

Nya delkommuner

Vid årsskiftet fick Lääne-Nigula kommun – i tillägg till Nuckö, Nõva, Martna och Kullamaa – fyra nya delkommuner: Oru, Risti, Pali-vere och Taebla. Delkommunfullmäktige skall ha nio medlemmar.

I Nuckö har Aivo Hirno blivit återvald som delkommundirektör. Han lämnar därmed sin plats i kommunfullmäktige. Ordförande för delkommunfullmäktige är Laine Belovas med Andero Paalvelt som vice ordförande.

Ny kommunstyrelse

Kommunfullmäktige godkände vid sitt sammanträde den 20 januari en ny sammansättning för kommunstyrelsen. Den skall bestå av sju av

Lääne-Nigulas nyvalde kommundirektör Aivar Riisalu Foto: Lääne Elu

de åtta delkommundirektörerna under ledning av kommundirektören Riisalu. (Att de bara är sju beror på att delkommunfullmäktige i Nõva inte godkände den av Riisalu föreslagna delkommundirektören.)

Vindkraftparken i Risti

Energiföretaget Enefit Green vann i domstol att det var fel av Lääne-Nigula kommun att avbryta planeringen av den stora vindkraftparken i Risti. Företaget har ändå överklagat beslutet till högre instans på grund av att i domslutet ingick att parterna skulle betala sina egna domstolskostnader. Man vill att kommunen skall betala även företagets kostnader.

Om företaget får rätt måste kommunen – i tillägg till de egna kostnaderna på över 6 000 euro – betala ytterligare nästan 10 000 euro.

Nõva skola

Den långvariga tvisten mellan Lääne-Nigula kommun och ett antal föräldrar till elever i Nõva skola om hur många klasser som skolan skall ha, slutade med att skolan från 1 september förra året är sex-klassig istället för tidigare nio-klassig.

Solpanelparker

Det finns ett stort intresse att anlägga solpanelparker i Lääne-Nigula. Kommunen har under fjolåret fått ansökningar om att projektera totalt 750 hektar mark för solpanelparker. Av dessa planeras 600 hektar ligga på platser i byarna Kullamaa, Koluvere och Silla.

Dricksvattensystem i Salajõe

För två år sedan kom Lääne-Nigula kommun och torvföretaget Kekkila överens om att Kekkila skulle anlägga ett dricksvattensystem i byn Salajõe. När detta var i drift skulle Kekkila få tillstånd att utöka området för torvbrytning i Niby.

Arbetet på dricksvattensystemet har nu påbörjats. Det planeras bli klart under 2024.

Nucködagarna med varierat program

Ingegerd Lindström

Redan år 1988 arrangerades de första Nucködagarna. Initiativtagare var Samfundet för estlandssvensk kultur i samarbete med dåvarande Birkas bysovjet, Nuckö skola, Lenin-kolchosen, Nuckö församling och länsstyrelsen. Andra gången dagarna arrangerades var 1990 men sedan dess har man inte tagit upp dem igen. Senare, när Estlands-svenskarnas Kulturråd bildades, startade man Svenskdagar i stället. Men dessa hölls på olika platser i svenskbygden och inte bara i Nuckö.

Nu har två engagerade Nucköbor, Piret Pärnapuu och Ülle Schönberg, tagit upp traditionen igen. Deras mål är ”att vitalisera Nuckös hembygdsdagar genom att lyfta fram regionens svenska kustnära kultur, som skapar identitet och kontinuitet samt främjar kulturell mångfald och kreativitet.”

Efter kontakt med oss så är det beslutat, åtminstone preliminärt, att vår förening kommer att delta på olika sätt i dessa dagar. De sammanfaller med vår Hemvandarvecka så

Lördag 9 juli

1. Nuckö kafédag och därutöver utställningar och workshops på olika platser, hantverksmässan (skolor, naturinformationscentral, pastorat, kulturhus).
2. Kulturprogram i parken vid Birkas herrgård börjar kl. 18.00 och avslutas med fest.
3. Cellokonsert vid Österby hamncafé (tid anges senare).
4. Hantverkmarknad på Mickogården.
5. Utställning på Mickogården.
6. Gamla spel på Mickogården.

Rickul/Nuckö Hembygdsförening kommer att delta på kafédagen samt vid övriga evenemang på Mickogården.

Söndag 10 juli

1. Klockan 11.00 Konsert med Sofia Joons och Strand i Nuckö kyrka.
2. Klockan 14.00 Konsertgudstjänst i Rosleps kapell.
3. Eventuellt blir det kaffe på Mickogården.

Detta program är preliminärt och kan komma att ändras!

vi får ändra lite i vårt vanliga program, men styrelsen anser det vara värdefullt att tillsammans med den inhemska befolkningen delta i dessa dagar, så vi gör det ändå.

Tidpunkten för årets Nucköda-

gar är 9-10 juli 2022.

Programmet ser just nu ut som ovan. OBS! Detta är bara ett preliminärt program. Mer exakt program kommer i nästa nummer av tidningen.

Medlemsrabatter 2022

Tallink Silja Line

Det avtal som slöts 2016 mellan rederiet och de estlandssvenska föreningarna är förlängt till 2022. I korthet innebär avtalet att vi får 30 procent rabatt på ordinarie priser på hytt och fordon under hela året på rederiets samtliga linjer över Östersjön. Rabatterna gäller vid reguljära resor och kryssningar (ej vid specialkryssningar vid till exempel jul och nyår).

Ring 08-22 21 40 för biljettbokning och ange avtalsnumret **4799**.

I vissa fall kan det bli billigare att utnyttja Club One-rabatter eller andra förmånserbjudanden än med medlemsrabatten. Fråga vid bokning om det billigaste alternativet. Observera att det inte går att kom-

binera medlemsrabatten med Club One-rabatt.

Roosta Stugby

Hembygdsföreningens medlemmar har 20 procent rabatt på ordinarie priser.

För att se de ordinarie priserna för de olika typerna av stugor, gå till roosta.ee/en/accomodation och välj *BOOK* och sedan *Price List 2022*. Då visas de ordinarie priserna.

För att ta reda på de rabatterade priserna, och vilka dagar som det är möjligt att beställa stugor, välj *BOOK* i sidans högerkolumn. Under *SEARCH & BOOK*, välj önskad bokningsperiod (gråmarkerade dagar kan inte väljas!) och typ av stuga. Fyll i koden **client** i fältet till vänster om knappen *Search* och

tryck knappen. Då får du fram det rabatterade priset för stugorna.

Om du har tänkt beställa en stuga med ett sovrum kan du fortsätta beställningen genom att trycka knappen *Book* för stugtypen. Övriga typer av stugor kan endast beställas via tfn +372 525 6699 eller med e-post till roosta@roosta.ee. (Det är kanske enklast att även beställa den minsta stugtypen på det sättet!)

Vid incheckning skall medlemsskort uppvisas.

Hyra av bil i Tallinn

Hembygdsföreningens medlemmar får rabatterat pris på Autopluss OÜ, autopluss.onepagefree.com.

Kontaktperson: Matti Ylä-Outinen, tfn +372 56 566 390, e-post myo@hot.ee. Han talar svenska.

Nyheter från Estland

Toomas Käbin

Folkräkning

Estlands befolkning uppgick den 1 januari 2022 till 1 328 439 (-1 629 jämfört med 2021). Antalet födselar uppgick till 13 138 och antalet dödsfall till 18 445. Dödstalet brukar ligga på 15-16 000. Ökningen tros bero på covid-19-epidemin. 12 280 (+1 809) personer invandrade till Estland medan 8 602 (+1 282) lämnade landet. Störst befolkning hade Estland 1990 med 1 570 599 personer. En stor del av minskningen beror på utflyttning till i huvudsak Ryssland efter den återupprättade självständigheten 1991 men även på grund av emigration och en generellt negativ befolkningstillväxt.

Tallinn grönt och smart

Enligt Europeiska Miljöbyrån ligger Tallinn på tio-i-topp listan inom EU-länderna i fråga om så kallad grön infrastruktur. Man hamnar på sjunde plats i fråga om grönområden och på åttonde plats i fråga om trädplanteringar. I studien tittar man på närhet till grönområden och andelen grön yta. Stockholm hamnar på första plats. Strax före Tallinn ligger Paris och Wien. Tallinn ges år 2023 titeln European Green Capital.

Estlands livskvalitet i topp

Enligt databasen Numbeo hamnar Estland på plats tolv vad gäller livs-

kvalitet. Studien omfattar 87 länder. I sammanvägningen ingår faktorer som köpkraft, säkerhet, sjuk- och hälsovård, fastighetspriser i relation till inkomst, förorening och klimat. Schweiz hamnar högst, Sverige på plats 11.

Mer pengar till försvaret

Estland allokerar ytterligare 380 miljoner euro till försvaret de kommande åren, utöver den årliga budgeten på 650 miljoner euro. I regeringsbeslutet heter det att man satsar på försvarskapacitet, inköp av ammunition och snabbinsatser. Även gränsbevakning och kommunikationssystem prioriteras. Estlands försvarsutgifter uppgår sedan många år till drygt två procent av BNP och överstiger därmed NATO:s krav på två procent.

Storbritannien har nyligen utökat sina styrkor i Estland från 1 200 till drygt 2 000 man. USA har förlagt sex F-15 attackplan på flygbasen i Ämari.

EKRE störst

Det högerextrema och främlingsfientliga EKRE-partiet får enligt opinionsundersökningar i januari och februari cirka 24 procent av rösterna. De följs av Centerpartiet och Reformpartiet som båda ligger strax därunder. Reformpartiet har under flertalet år varit populärast.

Popularitetsminskningen tros bero på Reformpartiets impopulära beslut under covid-epidemin samt de höga energipriserna. Reformpartiet regerar ihop med Centerpartiet sedan drygt ett år.

Investeringar i järnvägen

Sammanlagt 122,5 miljoner euro investeras i Estlands järnvägar under 2022. Medlen fördelas mellan Elron som sköter persontrafiken, Rail Baltic som kommer att förbinda Estland genom Lettland och Litauen med Polen samt Eesti Raudtee (Estlands järnvägar) som ansvarar för bansystemet. Investeringarna omfattar elektrifiering, miljöbesparande insatser, fler tågsätt, säkerhet och bättre bansystem. Inom ett par år hoppas man återuppta trafiken till Hapsal genom rekonstruktion av sträckan Lelle-Hapsal.

Stöd åt energibesparingar

Estland erhåller 366 miljoner euro under en femårsperiod för att minska energiförbrukningen i omkring 43 000 lägenheter. Stödet kommer att ges till fastigheter byggda före 1996. Hushåll kompenseras till del av de höga energipriserna under vintern/våren. I Estland diskuteras den framtida energipolitiken och vilka källor den kommer att baseras på. Det vill säga förnyelsebara källor såsom vindkraft och vätgas, men även kärnkraft.

Sjungade Revolutionen blir musikal

Broadwater Theater i Los Angeles har satt upp musikalen The Singing Revolution som beskriver händelserna i Estland 1989-1991 som ledde fram till Sovjetunionens sammanbrott och Estlands återupprättade självständighet 1991.

Markägare i Estland!

Vi hjälper dig i följande ärenden som till exempel överlåtelse, arvsärende, bygge, försäljning eller köp av fastigheter.

Ordnar högstbjudande på skogs- och åkermark.

Vänligen kontakta oss:

Katrin Schönberg

katrin@jussuecanum.ee

+372 55 24842

Postadress: Jus Suecanum OÜ

Nurme 2, 90501 Haapsalu, Estland

Inbetalning av 2022 års markskatt

Markskattebeskedet, *Maksuteade*, för år 2022 har nu sänts ut från skattemyndigheten Maksu- ja Tolliamet.

Den tidigare aviserade ändringen av värderingen av markstyckena har ännu inte genomförts, utan samma värdering som 2021 gäller även i år. Procentsatsen i Lääne-Nigula kommun är oförändrat 2,5 procent, varför markskattebeloppet bör vara detsamma som förra året.

Hur mycket markskatt som du totalt skall betala under året står på markskattebeskedet i det stycke som börjar med Teie, <ditt namn> Där står också vilket/vilka betalningsdatum som gäller och hur mycket som dras från ditt skattekonto vid varje tillfälle. Du måste alltså dessförinnan ha betalt in så mycket att det inte uppkommer en skuld (se vidare nedan).

Inbetalning skall ske till ett av de bankkonton som står under rubriken **Maksu- ja Tolliameti panga-kontode numbrid**. Du måste ange den mottagande bankens SWIFT/BIC-kod och IBAN-numret (internationella banknumret) för Maksu- ja Tolliamets konto i banken. Som mottagare skall anges Maksu- ja Tolliamet. Du måste också ange det viitenumber ("referensnummer") som står sist i meningen som börjar med Pangaülekandegaga maksu.... Det numret är unikt för dig, så det är nog med att det blir korrekt!

Behållning/skuld på förskotts-betalningskontot

Markskatten administreras på så sätt att de pengar som en person betalar in hamnar på personens "förskottsbetalningskonto". Från kontot dras markskatten vid betalningstillfällena. Om det uppkommer en skuld på kontot utgår en ränta av 0,03 procent per dag, vilket per år blir cirka 11 procent.

Du kan själv via internet ta reda på om du har en skuld på skattekon-

tot (däremot inte om det finns ett överskott). Logga in som medlem på föreningens hemsida och gå till Medlemssidor. På sidan *Inbetalning av markskatt 2022* finns en länk till

en instruktion som du kan ladda ned.

Från sidan kan du också ladda ned ett exempel på ett markskattebesked som är översatt till svenska.

ÅRSMÖTE 2022

Plats: Rågsveds Folkets Hus

Tid: Klockan 13.00 den 9 april

Program:

1. Årsmötesförhandlingar.
2. Information från styrelsen.
3. Information om den nya databasen Våra Anor.

Varmt välkommen!

Kom ihåg: Känner du dig förkyld eller sjuk - stanna hemma!

Utställning av Aibotapeten 2 i Nykvarn

Denna utställning visar endast den svenska delen av tapeten.

Plats: Nykvarns kyrka, Centrumvägen 4, Nykvarn.

Tid: Utställningen öppnas lördagen den 4 juni kl. 12–15 och håller på till och med söndag 19 juni.

Öppettider: 10–16 vardagar och lördag-söndag 10–15.

Intill kyrkan finns café Änglagott där man samtidigt kan passa på att fika. Där finns också möjlighet att visa upp dina egna alster om du till exempel målar, broderar eller om du har annat hantverk att visa upp. Om du är intresserad av att delta i en sådan utställning, kontakta Merike Wulff på mejladress: merikewulff4@gmail.com före den 2 maj.

Varmt välkomna till Nykvarn!

Minnen från tidiga resor till det fria Estland

Lennart Ekman

Många av Medlemsbladets läsare, i varje fall bland de äldre generationerna, har nog rätt starka minnen från den första resan till hembygden efter Estlands frigörelse från sovjetväldet. Efter nästan 50 år av malande tankar på hur det var när man i panik tvingades lämna hemmet på 40-talet, och efter alla vilda gissningar under årens lopp om vad som efteråt hände där bakom järnridån, var nog mötet med verkligheten för de flesta något av en chock. Det gäller säkert såväl de äldre som föddes i Estland som många av deras ättlingar, av vilka jag själv är en.

Även vi estlandssvenskar som är födda i Sverige har ju ofta fått så mycket berättat för oss genom åren att vi genom fantasin gjort oss egna bilder av hur det kunde ha varit i fädernas bygder före kriget. Att till sist konfronteras med förfallet, misären och landskapets förvandling genom igenväxning och annan vanvård under den långa ockupationen, liksom mötet med de rädda och skygga människor som dök upp här och där, var plågsamt. Likväl hade många av oss haft våra onda aningar om att det skulle vara precis så illa som det sedan visade sig vara.

Själv gjorde jag min första resa till svenskbygden i juni 1989 tillsammans med min far och ytterligare några nära släktingar. Det var nästan på dagen 50 år efter att pappa som 19-åring tillsammans med en kamrat for till Sverige för att arbeta i Forsmark över sommarren. För de yngre av läsarna kan jag upplysa om att det vid denna tid inte fanns några kärnkraftverk i Forsmark! För pappas del gällde det i stället för att som han kunde ha gjort i dag, sitta i ett kontrollrum och trycka på knappar, slita fysiskt som bonddräng i sommarhettan. Till hösten skulle han tillbaka till

Estland för att göra militärtjänsten. Men då hemresan skulle påbörjas i september 1939 bröt, som vi alla vet, andra världskriget ut. Någon hemresa blev det inte. Föräldrarna, alltså min farfar och farmor, och pappas yngre syskon tvingades vara kvar i Estland till februari 1944 under först sovjetisk, sedan nazitysk ockupation. Då lyckades man i vinterkylan äntligen fly i en liten tungt lastad båt med bland annat flera småbarn till Hangö och sedan vidare med passagerarfartyg till Stockholm. Pappas oro för vad som hände med dem därhemma var stor och kommunikationerna inte direkt av högsta kvalitet under åren från det han for hemifrån fram till 1944. Lättnaden var givetvis monumental då familjen till sist lyckades ta sig helskinnad till Sverige.

Min resa till Rickul med omnejd 1989 var lite av en "smygre-sa". Det var ju egentligen inte tillåtet att besöka kustområdet, eftersom Estland alltså lydde under Sovjetunionen och kusterna till stor del utgjorde militära skyddsområden. Färden från Tallinn på synnerligen gropiga och kolossalt dammande kalkstensvägar över Padise, Korkis, Vippal och Neve skedde i en minibuss. Chauffören var en trevlig Tallinnbekant, som gjorde vad han kunde för att vi skulle få se så mycket som möjligt under utfärden från Tallinn till hembygden. Att vid en rast få vandra genom ruinen efter Padise cisterciens kloster var en upplevelse, minns jag. Under resan gjorde vi även avstickare till en och annan halvt gömd bakgård där man kunde byta till sig dieseldunkar mot något annat som vi inte riktigt förstod vad det var, och vi frågade heller aldrig, men smidigt gick det. Vid en snabb utflykt till Hapsal senare under resan minns jag däremot att vi skyggade lite för polisstationen

Rosleps kapellruin 1989.

Foto: Sture Koinberg

vid Lossiplats intill borgen. Vi var ju faktiskt "brottslingar" i lagens stränga mening.

Jag måste erkänna att denna resa var den mest "exotiska" jag någonsin gjort, trots att pappas barn-doms-hem i Rickul låg bara cirka 35 mil fågelvägen från mitt hem i Sverige. Det kanske finns bättre ord än "exotisk" för att beskriva det jag upplevde, men det jag menar är att detta definitivt var den resa som berört mig känslomässigt allra starkast. Aldrig har jag heller förr eller senare varit så nyfiken på att få se så mycket som möjligt av resmålet och ställt så många frågor till "guiderna", det vill säga pappa och de övriga släktingarna, de som visste allt om bygden. Var ligger den och den byn, var bodde han, var bodde hon, var låg skolan, affären, hur gick vägen på den tiden, var låg vår skog, och så vidare, en ständig ström av frågor.

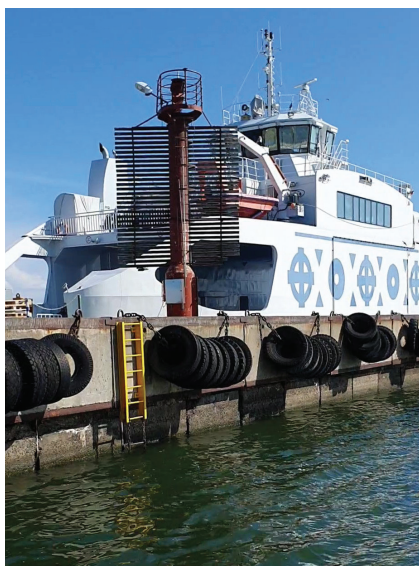
För pappa och de äldre släktingarna var den känslomässiga aspekten ännu starkare än för mig som är född i Sverige. När man med egna ögon kunde se att det mesta av bebyggelsen, de idylliska byarna och de tidigare öppna betesmarkerna med rik biologisk mångfald och naturskönhet helt sonika hade utplånats, och hur sly och ovärdad skog hade tagit över så mycket av landskapet, var det inte lätt att hålla känslorna i styr. Allra svårast var kanske besöket vid Rosleps kapell, där flera i sällskapet hade döpts

och konfirmerats. Kapellet var nu en ruin med rasat torn och kyrkogården svårt förfallen och även aktivt vandaliserad. De flesta av oss tänkte nog där och då i vår bitterhet att bygdens, liksom hela Estlands, förfall hade gått för långt. Det tycktes inte rimligt att tänka sig att det någonsin skulle gå att få ordning på detta.

Jag minns hur pappa ännu långt efter hemkomsten ältade den traumatiska upplevelse som den första hemresan inneburit. Lyckligtvis kunde han göra ytterligare ett par resor därefter, innan svår sjukdom satte stopp för detta. I och med de följande resorna kunde pappa åtminstone lite bättre förlika sig med situationen och glädjas över att han själv, liksom hans barn och barnbarn, nu kunde röra sig fritt i hans gamla hembygd.

Vad gäller Estlands framtid hade vi dessbättre helt fel. Den förvandling Estland genomgått under drygt 30 år är makalös, nästan som ett mirakel. I våra estlandssvenska bygder får vi visserligen aldrig tillbaka de pittoreska byarna så som de en gång var, men stora framsteg har ändå gjorts, inte minst genom eldsjälar inom hembygdsföreningen, för att bit för bit lyfta av den gråa filt av sovjetstämning som tidigare låg tung över dessa trakter.

Vad framtiden bär med sig för Rickul/Nucköområdet vet vi däremot inte. De senaste veckorna har vi haft anledning att reflektera över vad som skulle kunna hända i Baltikum om pågående krig i Ukraina skulle eskalera, men det är ju sådant man helst inte vill tänka på. Om vi bortser från den typen av destruktiva scenarier kan man ju ändå ha sina funderingar kring hur bygdens framtid kan komma att gestalta sig. Själv har jag en viss oro för att landsändan så småningom ska bli alltför hårt exploaterad av sommarstugbyggare och turister. Jag tycker att det finns vissa begynnande tecken till det, vilket dock i och för sig

Ormsöfärjan i augusti 2021. Observera de suggestiva solkorsen, Ormsös kännetecken.

Foto: Lennart Ekman

vore naturligt eftersom bygden har så mycket fint att erbjuda vad gäller bad, annat friluftsliv och naturupplevelser. Det är så klart lite själviskt att tänka så, men erkänn att det är rätt skönt för oss estlandssvenskar, inklusive vänner och bekanta, att få ha den gamla hembygden lite ”för oss själva”, åtminstone ett tag till, såsom det hittills har varit.

Vid den första resan 1989 försökte vi även göra en tripp till Ormsö, men då vi kom fram till Rohuküla hade färjan just gått, så det blev inget av. Men den första estlandsresan följdes av flera andra åren efteråt. Vid en av dessa lyckades vi komma till Ormsöfärjan i tid, så att vi kunde göra en spännande rundtur på ön. Jag antar att många estlandssvenskar under senare år rest till Ormsö, Dagö och kanske också till Ösel via Muhu och kunnat beundra de toppmodernerna, rymliga och snabbgående bilfärjorna som ombesörjer trafiken på dessa linjer idag. Under 90-talet var det annorlunda. Då trafikerades Rohuküla-Ormsö av en liten och gammal färja som inte rymde särskilt många fordon jämfört med dagens vitlackerade linjefärja med de blå solkorsen på sidorna.

Om premiärresan till Rickul efterlämnat minnen hos mig som domineras av nostalgi och andra starka känslor, minns jag däremot den första färden till Ormsö med ett leende på läpparna, därför att det inträffade en liten komisk episod, närmast av slapstickkaraktär. För att få in så många bilar som möjligt på den lilla färjan krävdes det ett väldigt pusslande på bildäcket så att bilarna skulle komma så nära varandra som möjligt, och ibland i underliga vinklar i förhållande till varandra. Det hela krävde ett omfattande dirigerande av ett par däcksmän. Speciellt den ene av dessa var mycket ambitiös och viftade oavbrutet och synnerligen beskäftigt åt alla håll vartefter bilarna en och en körde ombord. Det var ingalunda helt enkelt att förstå exakt vad han menade, men man fick försöka göra så gott man kunde.

Framför vår bil var det en äldre farbror med en liten, gammal bil av ryskt fabrikat. När det var hans tur att köra ombord fortsatte givetvis däcksmannen sitt energiska viftande. Den gamle farbrorn blev uppenbart nervös av allt detta vevande och rattade hit och dit för att försöka vara dirigenten till lags. Men till sist gick det inte, utan det hela slutade med att farbrorn körde rakt över tårna på den viftande mannen – till den övriga besättningens jubel! Däcksmannen, som hade tunna sandaler utan strumpor tog sig om foten och började hoppa runt på ett ben. Kanske det hade fastnat några vassa kalkstensflisor i bildäcket, jag vet inte. Givetvis ska man inte skratta åt andras olyckor, men det hela såg onekligen ganska komiskt ut. Episoden slutade ändå väl som tur var. Efter en liten stund brast även den energiske däcksmannen ut i ett stort garv tillsammans med sina kompisar! Han fortsatte därefter att dirigera, dock möjligen något mer stillsamt och ödmjukt än tidigare.

Elmar Krusman, en estlandssvensk i tyska koncentrationsläger

Göte Brunberg

Den unge estlandssvensken Elmar Krusman, född i Klottorp i Nuckö, arresterades och dömdes under den tyska ockupationen av Estland till vistelse i arbets- och omskolningsläger (AEL). Anklagelserna är inte helt klarlagda.

Från Estland sändes han hösten 1944 till koncentrationslägret KZ Bisingen i Baden-Württemberg i sydvästra Tyskland, där han dog den 13 mars 1945.

Krusmans öde har uppmärksamats av en fransman med svenska anor, Nils Blanchard, som har skrivit en bok om hans öde (se faktarutan nedan). Denna artikel är baserad på utdrag ur boken.

Göte Brunberg

Barn- och ungdomstiden

Elmar Krusman föddes den 7 februari 1921 i en stor familj (sex barn, varav två dog som spädbarn), på Irjasgården i Klottorp. Föräldrarna var Karl Krusman och hans hustru Martha, född Brandt. Efter folkskolan utbildade Elmar sig till skraddare men flyttade 1937 till Hapsal, där han tog anställning på ett tryckeri, Haapsalu Graafikatööstus.

Sommaren 1940 ansökte han om medlemskap i Kommunistiska ungdomsförbundets (Komsomol) lokalavdelning i Hapsal. Ansökningshandlingarna är bevarade i Estniska riksarkivet.

Han verkar under sommaren 1941 ha återvänt till i närheten av Klottorp, där han "gick på skogen",

kanske för att undvika att bli mobiliserad till sovjetarmén. En äldre bror Fridolf, född 1912, mobiliserades i juli 1941 till sovjetarmén och fördes till Ryssland. Där skall han 1941/42 ha dött i ett arbetsläger i Mezen i Archangelsks oblast i norra Ryssland.

Arrestering och dom till vistelse i arbetsläger

Det var i början av den tyska ockupationen av Estland som Krusman arresterades, troligen i slutet av september eller i början av oktober 1941 (Hapsal ockuperades av tyskarna i augusti). Han anklagades av den estnisk/tyska säkerhetstjänsten Sipo (Sicherheitspolizei) för kommunism, mer exakt för att ha varit medlem i Komsomol. Dessutom anklagades han för att ha deltagit i operationer inom de kommunistiska "förintelsebataljoner" som skapades sommaren 1941.

Krusman dömdes den 18 november 1941 till ett år i AEL (Arbeitserziehungslager), en typ av arbetsläger som enligt tysk förlaga hade etablerats i Estland. Strafftiden skulle räknas från den 7 oktober. Det förhållandevis låga straffet tyder på att han endast dömdes för sitt medlemskap i Komsomol och inte för att ha deltagit i förstörelsebataljonsverksamhet.

Boken om Elmar Krusman

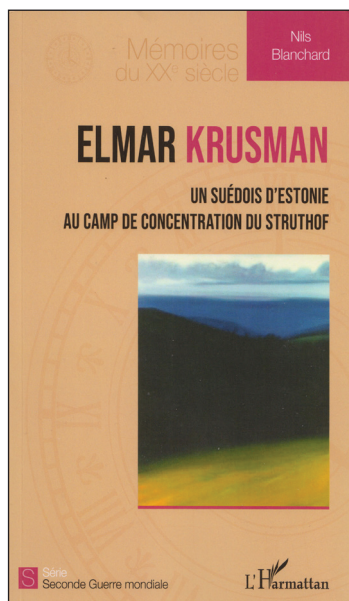
Nils Blanchard, en i Alsace i Frankrike boende lärare med svensk mor, brukade med sina elever göra en dagsresa till platsen för det tyska koncentrationslägret KL Natzweiler-Struthof. Lägre var beläget i Alsace, som 1940 hade annekterats av Tyskland. Han uppmärksammade att i en lista över fångar som hade avlidit i koncentrationslägret KZ Bisingen, ett annexläger till Natzweiler-Struthof, fanns en Elmar Krusman med nationalitetsbeteckningen "svensk".

Blanchard började forska om Krusman och fann snart att han inte var rikssvensk utan estlandssvensk, född i Klottorp i Nuckö kommun.

Blanchard blev engagerad i Krusmans öde och började forska närmare om detta, och även om estlandssvenskarnas historia. Resultatet blev en bok med titeln **Elmar Krusman, un Suédois d'Estonie au camp de concentration du Struthof** (Elmar Krusman, en estlandssvensk i koncentrationslägret Struthof).

I boken, som är på 168 sidor, ger Blanchard – i tillägg till berättelsen om Elmar Krusmans öde – för en fransktalande läsare en översikt över estlandssvenskarnas historia från invandringen i tidig medeltid fram till överflyttningen till Sverige.

Boken är utgiven 2021 på förlaget L'Harmattan och har ISBN-numret 978-2-343-22343-8.

En 16-årig? Elmar Krusman.
Foto: Privat

Straffet avtjänades i Rummu AEL (senare benämnt Tallinns AEL nr 2) i närheten av Vasalemma. Först där kunde hans familj besöka honom. I lägret skall han ha utövat sitt skraddaryrke.

Enligt domen skulle han ha avtjänat sitt straff i oktober 1942. Ett omnämnande i ett brev från Rummu i februari 1942 tyder på att hans straff hade förlängts till tre år i AEL. Den 16 september överfördes han från Rummu till Tallinns AEL nr 1, i den beryktade Patareifästningen. Den 26 oktober 1942 blev han förd tillbaka till Murru.

Krusmans familj blev överflyttad till Sverige i september 1944. När hans far en sista gång ville besöka honom i Rummu före avfärden fick han veta att sonen återigen hade flyttats till Tallinn.

Enligt den estniska forskaren Meelis Maripuu delades fångarna i de estniska AEL in i tre kategorier. De i den högsta kategorin (politiska fångar) skulle sändas till Tallinn, varifrån de skulle evakueras till tyska koncentrationsläger. Den

massiva överföringen av fångar till Tyskland kom ändå inte till stånd förrän på våren 1944, då sovjetarméns framflyttning av krigsfronten gjorde frågan dagsaktuell.

Från Estland till koncentrationslägret KL Stutthof

Från Tallinn skickades Krusman först till ett provisoriskt läger i Lagedi, sydost om huvudstaden. Vistelsen där innebar att göra befästningsarbeten, men lägret var samtidigt en startbas för transport med båt till koncentrationslägret KL Stutthof, nära Danzig i Tyskland (nuvarande Gdansk i Polen).

Krusman följde med en konvoj som avgick från Tallinn den 31 augusti 1944 och anlände till Stutthof den 1 september 1944. Enligt Maripuu innehöll denna konvoj 1 636 politiska fångar, varav en femtedel var kvinnor.

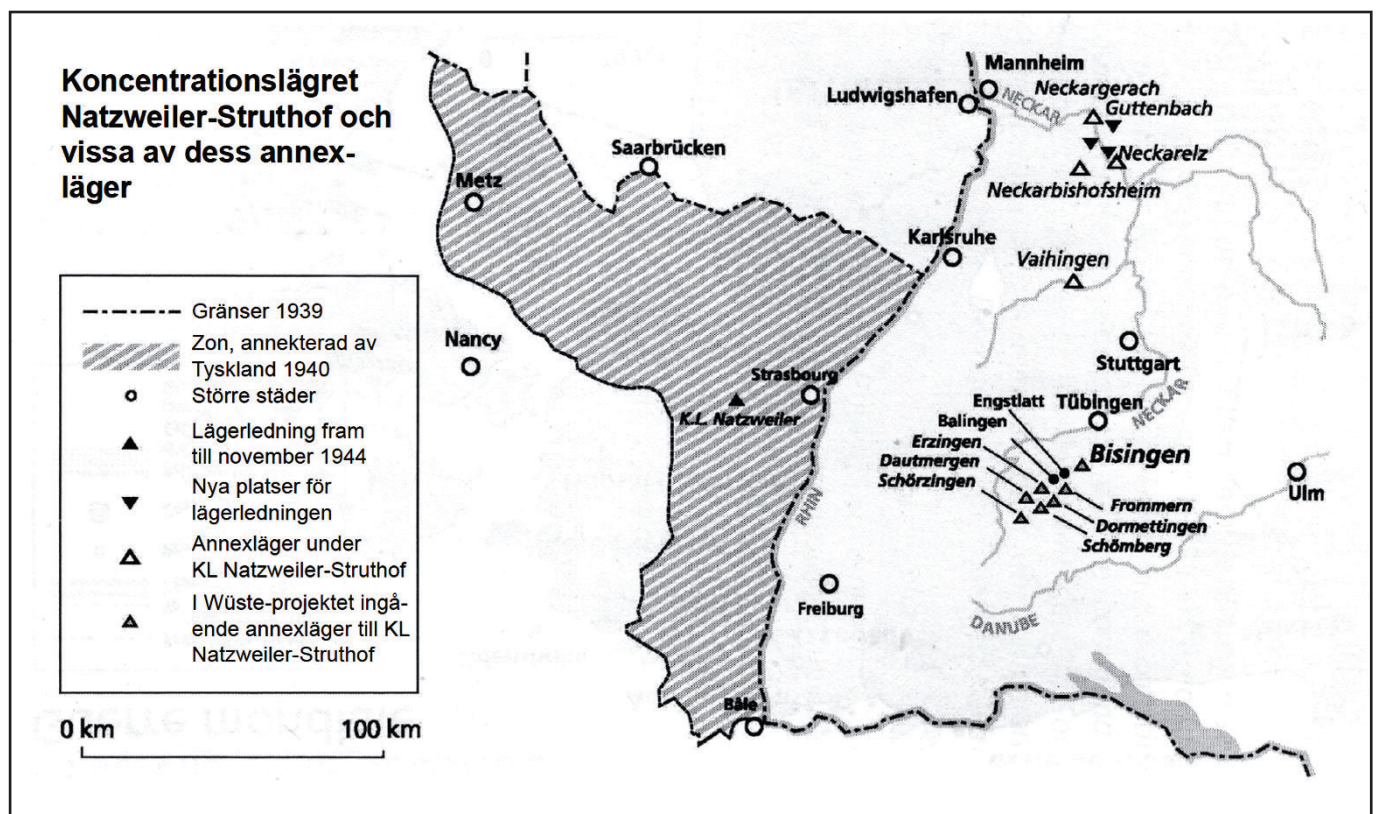
Krusman var därför registrerad som politiskt deporterad, men det var utan tvekan planerat för endast en kortare vistelse i Stutthof för honom och hans medfångar. I lägret bar de civila kläder, om man skall

tro vittnesbördet från en före detta vakt från KZ Bisingen som hämtade fångarna vid järnvägsstationen i Engsstatt natten till den 1 oktober 1944.

Stutthof-lägret, med sin fruktansvärda dödlighet, är fortfarande ett av de områden av koncentrationslägerhistorien som kräver forskning. Sommaren 1944 passerade många konvojer genom lägret, särskilt de överlevande från Warszawaupproret, men också ungerska judar från Auschwitz och överlevande från Lodz-gettot. Men när det gällde Krusman och olika estländare (eller balter) i hans konvoj, är det troligt att de var avsedda för lägren i Wüste-komplexet i Baden-Württemberg i sydvästra Tyskland, kanske på grund av att en del av dem hade erfarenhet av utvinning av olja från oljeskiffer.

Wüste-komplexet, koncentrationslägren KL Natzweiler-Struthof och KZ Bisingen

Syftet med koncentrationslägret KL Natzweiler-Struthof (fortsatt benämnt Natzweiler), med tillhörande

Karta över koncentrationslägret KL Natzweiler-Struthof, med vissa annexläger på tysk mark.

Karta: Nils Blanchard

annexläger, var egentligen att förse ett industriellt projekt, Wüste-projektet, med billig arbetskraft. Det var ett blandat projekt som involverade privata företag och organ i den komplexa nazistaten. I projektet skulle bränsle produceras från oljeskiffer. Som mest var 12 000 fångar "anställda" i projektet.

Huvudlägret Natzweiler låg i en del av Frankrike som 1940 hade annekterats av Tyskland medan annexlägren låg på både tysk och fransk mark (se kartan).

Annexlägret KZ Bisingen öppnades mycket sent, den 24 augusti 1944, i samband med ankomsten av en konvoj av 1 000 polska deporterade från Auschwitz. De stannade bara en vecka.

Dödligheten var mycket hög, för hela Natzweiler-komplexet nästan 40 procent av de intagna. Dödligheten var främst kopplad till arbetsförhållandena och våldet från vissa vakter och utvalda fångar, "Kapos".

Från Stutthof till Bisingen

Exakt en månad efter Krusmans ankomst till KL Stutthof var han

med en konvoj med 2 500 fångar, som den 29 september 1944 deporterades från lägret. Av dem sändes 1 500 till KZ Bisingen och 1 000 andra, judar, till KZ Dautmergen, ett annat annexläger till Natzweiler.

Gruppen till Bisingen bestod av balter (38,8%), sovjetier (29,8%) och polacker (29,2%). Sju fångar angavs som finska och en som svensk. Krusman var registrerad som estländare i registret över deporterade under transporten till Natzweiler. Å andra sidan registrerades han i Stutthof – och senare i

Natzweiler – som svensk (se listan nedan).

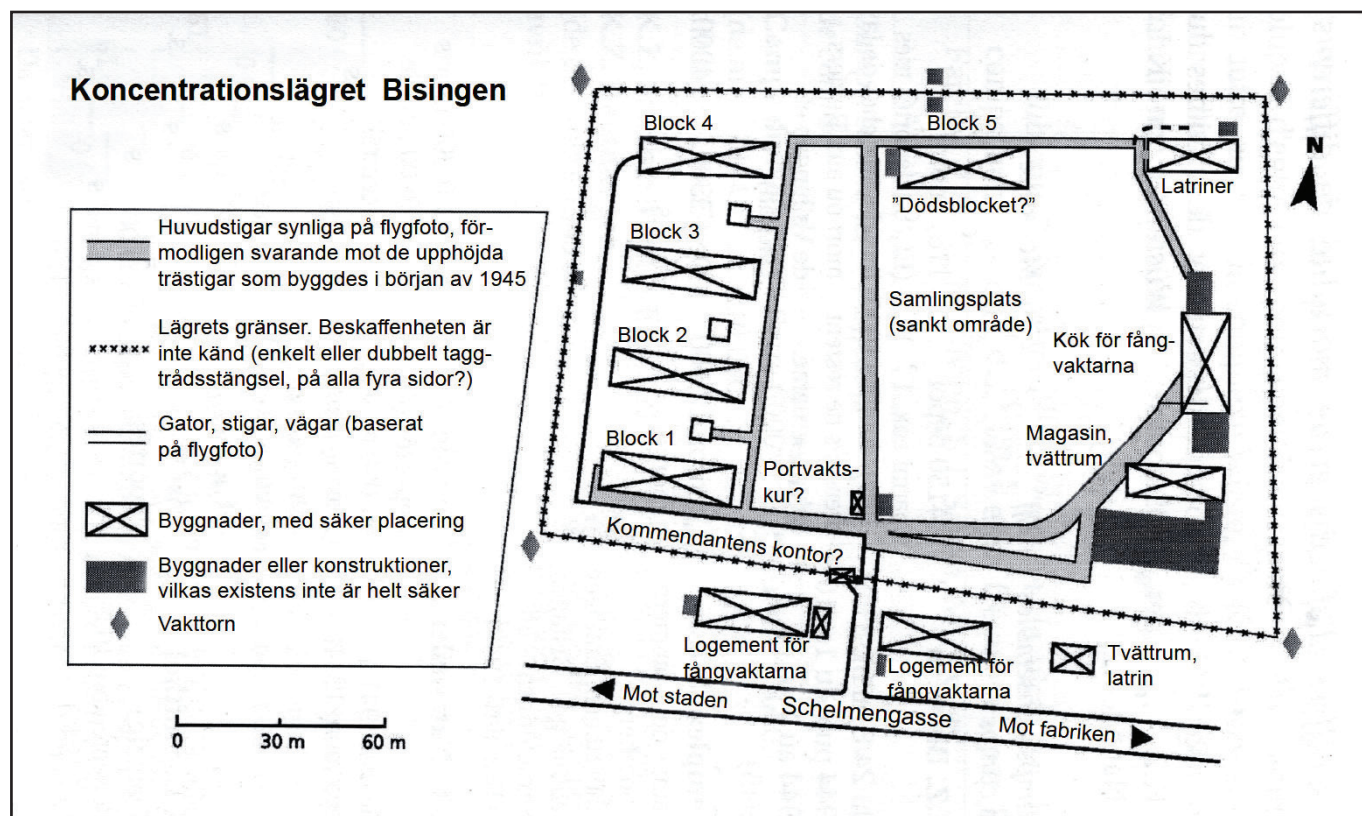
De 2 500 deporterade från Stutthof anlände till sin destination, troligen först till KL Schöenberg, i dåligt skick. Efter att ha lämnat Stutthof hade de genomlidit en tredagars resa i 50 godsvagnar, antagligen utan mat eller vatten, förutom små startreserver.

Elmar Krusman dör i Bisingen

I Bisingen beräknas cirka 1 200 fångar ha dött mellan oktober 1944 och april 1945, när lägret evakuerades. Nästan alla begravdes i en

58	Estl.	Künnarpää	Stepan	27.7.20.	
59	"	Kala	Michail	25.5.13.	
41660	"	Kensen	Jaan	18.12.93.	
61	"	Kiriland	Oswald	6.8.21.	
62	"	Kuusemde	Paul	13.10.98.	14-10-44
63	"	Kübarsepp	Edgar	26.10.09	2.2.45
64	"	Kull	Elmar	7.10.08.	
65	Schwede	Krusman	Elmar	7.2.21.	
66	Estl.	Künnapuu	Karl	25.9.99.	
67	"	Kesküla	Mikkel	26.9.25	
68	"	Kiil	August	29.10.91	

Utdrag ur listan över lägerfångar i Natzweiler-Struthof. Foto: Nils Blanchard

Karta över koncentrationslägret KZ Bisingen..

Karta: Nils Blanchard

massgrav i närheten av lägret.

År 1947 grävdes 1 158 kroppar i massgraven upp och flyttades till kyrkogården i Bisingen. Då fann man också Elmar Krusmans kropp. Den var en av de få som begravdes med kläder och den enda med en identifieringsplatta av metall. De övrigas plattor var gjorda av kartong och därför till stor del oläsbara. På hans platta stod, förutom namnet, också hans dödsdatum och nationalitet, ”13.3.1945. Estland”. Fanns det en orsak till att just han hade en metallplatta eller var det bara en tillfällighet?

Vittnesmål om Elmar Krusmans vistelse i Bisingen

En kvinna som arbetade som sekreterare i rådhuset i Bisingen hade dagliga kontakter där med vissa lägertjänstemän. Hon berättade senare att hon vid två tillfällen hade träffat en svensk skräddare, som inte kan ha varit någon annan än Elmar Krusman (hon nämner inte hans namn). Hon beskriver honom som ”ganz tatterig und zittrich”. Av feber, av rädsla, av utmattning? Kanske alla tre.

Det finns ett annat, inte helt säkert, omnämnande av Elmar Krusman och hans död i Bisingen. En tidigare polsk fånge i lägret, Mordka Rydelnik, som kom sent till Bisingen (den 8 mars 1945) nämner dödsfallet av en estländare, ”Grossmann, cirka 25 år gammal, längd

cirka 1,80 meter (måste begravas i en låda)”. I listorna finns ingen est med namnet Grossmann i Bisingenlägret. Det är därför möjligt att Rydelnik – som utan tvekan aldrig såg sin kamrats skrivna namn, och som, om han kände honom, bara kunde ha haft hans sällskap i fem eller sex dagar – helt enkelt förvirrar början på namnet: Krusman har blivit Grossmann. Åldern matchar Krusmans och även längden.

Mordka Rydelnik var skräddare, precis som Elmar Krusman. Om han kommer ihåg namnet på den avlidne mannen (och om det är Krusman), kan man föreställa sig att han träffade honom i en skräddarverkstad. Det skall ha funnits flera verkstäder i lägret, varav ett var ett snickeri där sju fångar arbetade.

Artikel i Eesti Teataja

Dödens närvaro i Bisingen nämns i ett tredje vittnesbörd: Det handlar om en intervju i oktober 1945 av två estniska överlevande från Bisingen (även de överförda från Stutthof) i en estnisk exiltidning, ”Eesti Teataja”, i Stockholm. I intervjun ger de inga detaljer om lägerkamratens död, men de berättar om förhållandena i Bisingen: avrättningarna inför alla fångar som kallats dit, stående och orörliga, vakternas brutalitet, de 12 timmar långa arbetsdagarna. De två estländarna upplevde också kaoset vid evakueringen av lägret i april 1945, något som vitt-

nade om en tvekan från SS sida om hur de överlevande lägerfångarna skulle hanteras.

De anser i intervjun att Krusman var en av deras egna, även om hans speciella ursprung var känt för hans medfångar. Men det var uppenbarligen bra för honom att han sågs som estnisk av de andra fångarna i lägret. Och nationella solidariteter var viktiga i koncentrationslägren.

Estländarna måste ha bildat en stor grupp i Bisingen. I artikeln i Eesti Teataja nämns att 350 av de 1 500 som anlände till lägret i oktober 1944 var estländare. Andra uppgifter anger antalet till mellan 293 och 306.

Ödets ironi visar sig i att åtta dagar efter Krusmans död, den 21 mars 1945, särskildes 28 skandinaver från Wüste-komplexets läger (ännu inte befriade, men åtminstone troligen räddade) på grund av ingripande från svenska Röda Korset under ledning av greve Folke Bernadotte.

Till minne av KL Bisingen

I staden Bisingen finns ett litet museum som beskriver koncentrationslägrets historia. På kyrkogården finns ett speciellt område där de uppgrävda kropparna från lägret är begravda och ett 1947 uppfört minnesmonument i form av ett kors med en tavla med texten ”Till minne av de 1 158 offer för det nazistiska barbariet som vilar på denna plats”.

Kyrkogården i Bisingen med minnesmonumentet över dem som dog i koncentrationslägret.

Foton: Nils Blanchard

Sista året för VKS

Bengt Brunberg

VKS går nu in på sitt sista år som aktiv förening och arbetar då främst för att:

- information om Läänemaa Metsaühistu (LM) och estniska skogsfrågor ska vara lättillgänglig,
- skogsbruksplaner på svenska kan beställas,
- mallar för jaktavtal som tillgodoser markägarnas intresse finns att använda.

Vi ska också försöka ordna så att viktig information på vår nuvarande hemsida går att nå även i framtiden. Till att börja med vill vi bara meddela att årsmötet i VKS kommer att hållas den 24 april och liksom de senaste två åren så genomförs det skriftligt via e-post. Vi ber alla medlemmar att uppmärksamma kallelsen och svara på de frågor som ställs. Om möjligt träffas vi sedan för ett fysiskt möte i höst.

Skogsbruksplan på svenska

Lagstiftningen kräver att man har en gällande skogsbruksplan för att få genomföra avverkning och andra skogsbruksåtgärder. Under de senaste åren har sådana planer endast kunnat erbjudas på estniska, men skogsägareföreningen LM har en tid arbetat med att göra översättningar till engelska och svenska. För detta utvecklingsarbete bidrog vi inom VKS under 2021 med en del pengar för att medlemmarna sedan skulle kunna beställa svenska planer till ett lägre pris. Det har dock visat sig svårt för LM att klara översättning av alla fackuttryck till svenska, så därför samarbetar vi nu konkret med detta och vi räknar med att översättningen kan slutföras i vår. Vi återkommer med besked om när det blir möjligt att beställa en svensk version av skogsbruksplanen, vilket ju gör det

Att minska risken för sådana här viltskador på plantorna kan göras på flera sätt, i bästa fall också genom jakt.

Foto: Mats Hannerz

mycket lättare att förstå hur skogen skall skötas.

Utformning av mall för jaktavtal

Enligt den estniska jaktlagen skall jaktföreningar upprätta nya jaktavtal med markägarna för att från juni 2023 få förnyade 10-åriga tillstånd för användning av sina jaktdistrikt. Rickuls Jakt- och fiskeförening har presenterat ett förslag till avtal som vi nu inom VKS har granskat. Vi menar dock att avtalet måste vara mycket tydligare om vad lagstiftningen kräver, så att det klart framgår vilka skyldigheter och rättigheter som följer av avtalet för både jägare och markägare. Vi har därför försökt att noga gå igenom den estniska jaktlagen och föreslå förändringar i avtalstexten. Vi bearbetar nu skrivningen ihop med Rickuls Jakt- och fiskeförening, men vår uppfattning är alltså att den nuvarande avtalstexten inte är färdig att signera. Vår förhoppning är ändå att avtalsmallen inom den närmaste tiden skall bli bra nog för att kunna användas inom hela vårt område.

Skälet till att jaktföreningarna

vänder sig till oss markägare är att de behöver ha tillräckligt många jaktavtal för att kunna ansöka om tillstånd från Miljöstyrelsen som bevis för rätten att använda jaktdistrikt. Distrikten skall normalt vara minst 5 000 ha stora, med undantag för till exempel öar, och kan därmed omfatta många markägare. Den så kallade användningen av jaktdistrikt innefattar då rätt till organisering av jakt och tillvaratagande av fäلت vilt, men också skyldighet att se till att viltskador inte blir för stora och att utfärda licenser till de markägare som har bekräftad kunskap och vilja att jaga på egen mark.

Några viktiga delar i avtalsmallen gäller vilka som har jakträtt, var jakt får ske, utbyte av information, om utfodring eller uppsättning av jakttorn får ske, om några avgifter ingår, när och hur ersättning sker till markägare vid viltskador samt giltighetstid och uppsägning. Vi återkommer under våren när avtalsmallen är helt klar så att avtalen kan vara signerade och jaktföreningarna kan ansöka om tillstånd i god tid innan ansökningstiden går ut i höst.

Information från VKS finns som vanligt på hemsidan www.vastrakustenssskogsagare.se.

Mejladress: info@vastrakustenssskogsagare.se.

Kom ihåg att ansöka om medlemskap i LM så att ni kan få fortsatt hjälp med skogsbruket!

Val till Kulturförvaltningen

I år är det valår för Kulturförvaltningen i Estland. I slutet av oktober eller början av november sker valet och de som får vara med och rösta är de som är estniska medborgare och har anmält sig till minoritetsregistret. Tyvärr är det för sent att anmäla sig när den här tidningen kommer ut, sista anmälningssdag var den 28 februari. Men om du redan är registrerad så kommer du att få mer information efter sommaren hur det går till att rösta.

Det är viktigt att alla som får rösta även röstar. För att Kulturförvaltningen skall kunna fortsätta sitt arbete med att föra fram den estlandssvenska kulturen och synliggöra estlandssvenskarna även i fortsättningen måste minst 50 procent av de röstberättigade vara med och rösta. Kandidaterna kommer att presenteras senare i sommar, framför allt i tidningen Estlandssvensk men även på Kulturförvaltningens hemsida, www.eestirootslane.ee/sv/ och i Medlemsbladet.

Se till att utnyttja din möjlighet att rösta!

Tidningen Estlandssvensk

Kulturförvaltningen har beslutat att, på grund av mindre statliga bidrag, ge ut tidningen "Estlandssvensk" digitalt i fortsättningen. Detta betyder att vi vill ha in era mejl-adresser, ni som är listade i minoritetsregistret och tidigare har fått tidningen. Viktigt! Om ni ändå inte får tidningen digitalt går det att ladda ner den från Kulturförvaltningens hemsida www.eestirootslane.ee/sv/.

Skicka gärna er mejl-adress till redaktören Ingegerd Lindström; kokkas48@gmail.com.

Ny adress

Estlandssvenskarnas Kulturförvaltnings kontor har legat i Tallinn sedan starten 2007. Men nu flyttar kontoret till Hapsal, närmare bestämt till Aibolands museum. Flytten sker under mars månad och

kontoret kommer att vara bemannat sista torsdagen i varje månad mellan klockan 10.00 och 16.00.

Om man vill ta kontakt med kulturförvaltningen vid andra tillfällen kan man ringa till mobilnummer + 372 534 95368 (ordförande Jana Stahl) eller skriva till e-post info@eestirootslane.ee eller skriva brev till Aibolands Museum (adressat Estlandssvenskarnas Kulturförvaltning).

Under de sista fyra åren har vår förening representerats av Ingegerd Lindström och Benny Vesterby. Till detta val har föreningen fört fram Benny Vesterby, Ingegerd Lindström samt Mats Ekman att kandidera till 2023-2025 års Kulturförvaltning.

Lite historik

Den 10 januari 2006 lämnade SOV Estland in en ansökan till Estlands kulturministerium om att upprätta en minoritetslängd för den svenska minoriteten i Estland. I början av april fick SOV Estland sin ansökan verifierad genom samma ministerium. I juli 2006 fattade regeringen beslut om att utöka väljarkretsen för val till Kulturrådet (som det hette då) genom att även inkludera estlandssvenskar utanför Estlands gränser.

Därmed kunde estlandssvenskar i utlandet delta i val till Kulturrådet om

- man var estnisk medborgare;
- man var införd i det estniska befolkningsregistret (Rahvastiku-register) som estnisk medborgare, även med en permanent adress utanför Estland;
- man hade etnisk, kulturell, traditionell eller språklig samhörighet med gruppen och att man själv ville bli upptagen i den estlandssvenska minoritetslängden.

Antalet ledamöter i Kulturrådet fastställdes till 21 personer. Det första valet till Kulturrådet skedde år

2007. I april 2014 bytte man namn till Estlandssvenskarnas Kulturförvaltning.

Inbetalning av medlemsavgiften och utskick av Medlemsbladet

Den 1 mars har fortfarande många av förra årets medlemmar inte betalt medlemsavgiften för år 2022. Vi hoppas att detta beror på att ni har glömt att betala in avgiften och inte att ni har tänkt avbryta medlemskapet.

Vi sänder er därför ett nytt inbetalningskort med detta nummer av Medlemsbladet. För att ni skall komma med i den utgåva av medlemsförteckningen, som sänds ut med nästa nummer av Medlemsbladet, måste betalning ha skett senast den 15 maj.

För att spara tryck- och porto-kostnader för föreningen gör vi så att om det finns två eller flera medlemmar på samma adress, så skickar vi bara ut ett enda exemplar av Medlemsbladet. Om du vill ha ett eget exemplar, sänd då ett mejl till info@rnhf.se.

Adressändring?

Om du flyttar till en ny adress, meddela adressändringen till föreningen med ett mejl till info@rnhf.se eller direkt till den registeransvariga Brita Wiberg, tfn 070-697 48 28, e-post brita.wiberg@gmail.com. Meddela även om du har ändrat din e-postadress, så kvarstår du som prenumerant på Nyhetsbrevet.

NY BOK

"Våra smaker i Nuckö"

Boken har sammanställts av MTÜ Einbi Külaselts och innehåller recept och beskrivningar av alla byar i Nuckö delkommun.

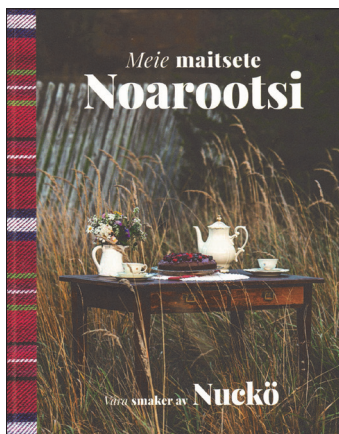
Recepten är gamla estlandssvenska recept med en modern touch. Varje by har en beskrivning samt ett recept.

Boken är trevlig att bläddra i och läsa de korta beskrivningarna av varje by. Den är proffsig gjord och med vackra bilder.

Pris: 250 kr + porto.

Beställning till majagranbergs@hotmail.com eller tfn 070-798 38 69

OBS! Vi har endast ett begränsat antal böcker!

Hemvändarveckan

I år blir Hemvändarveckan lite annorlunda än tidigare år. Eftersom situationen fortfarande är osäker vill vi inte binda upp oss i resor eller evenemang som riskerar att bli inställda. Därför koncentrerar vi oss på saker vi vet kan ändras snabbt om så behövs.

Däremot är det klart att vi lördagen den 9 juli deltar i Nuckö cafédag samt Nucködagarna på Mickogården. Hela lördagen är då inbokad.

På söndagen blir det gudstjänst i både Nuckö kyrka och i Rosleps kapell där vi kommer att delta. Utdelningen av Mats Ekmans stipendium kommer att ske i Nuckö kyrka.

Vi planerar även för en gemensam middag på Roosta som vanligt på söndagskvällen.

Måndagen viks till en strandfest och i veckan som kommer planerar vi en del aktiviteter på Mickogården, en vandring med Erik Johansson och eventuellt en strandrensning.

Vi återkommer med ett mer komplett program i nästa nummer av Medlemsbladet!

Färjelinjen Kapellskär – Paldiski

DFDS Seaways trafikerar färjelinjen mellan Kapellskär och Paldiski.

Avgångstider från Kapellskär:

Måndag - lördag	kl 21.00
ankomst Paldiski	kl 08.00
Söndag (Sailor)	kl 09.00
ankomst Paldiski	kl 19.00

Avgångstider från Paldiski:

Alla dagar	kl 22.00
ankomst Kapellskär	kl 7.30

Bokningsavgift: per telefon 150 kronor, bokning on line 0 kronor.

OBS! Gäller endast nödvändiga resor. Passagerarna ombedes använda ansiktsmask.

Boka med e-post pax@dfds.com, eller på www.dfdsseaways.se. Telefonbokning, tfn 0454-336 80 mån-fred 8-16.30

Föreningen har ingen rabatt på resa detta år.

ROOSTA STUGBY – HELT FÖRYNGRAD!

Roosta Stugby bjuder Er verklig hemkänsla! Bland våra 32 stugor av varierande storlek kan Ni hitta den som passar just Er och är i bruk året om. Inför kommande sommar har Roosta genomgått en förnygringskur och här väntar Er fräscha, bekväma stugor med hög standard. Dessutom erbjuder Roosta mängder av möjligheter till en aktiv vistelse. Kom ensam, med familjen eller med hela släkten. Vi kan betjäna upp till 300 gäster.

Hjärtligt välkomna!

20% rabatt för medlemmar i Rickul/Nuckö Hembygdsförening!

Roosta Stugby

Elbiku, Noarootsi vald, Läänemaa
Telefon +372 472 5190
Mobil +372 525 6699
roosta@roosta.ee
www.roosta.ee/sv

ROOSTA
Holiday Village